

elim, 18 Cemaziyelahir 1216'da (26 Ekim 1801) Yalı köşkü önünde "Avrupa'da havaya çıktıkları sanatı ihzar eylemiştir. Ruznâme'de, âlatını tedarik ve ateş buharıyla yelken bezinden masnu bir kebir küreyi havaya uçurduğu ve padişahın bunu seyrettiği kayıtlıdır.

Erzurum'da bir kâğıt fabrikası kurulmuştu. Bu fabrika, Selim Efendi'nin emriyle kurulmuştu. Selim Efendi, bu fabrikayı İstanbul'da kurmasını istemişti. Selim Efendi, bu fabrikayı İstanbul'da kurmasını istemişti. Selim Efendi, bu fabrikayı İstanbul'da kurmasını istemişti.

Selim Efendi Bundan oniki sene mukaddem diye başladığı tarihsiz dilekçesinde, o güne kadar almış olduğu vazifeleri ve yapmış olduğu çalışmalarını genel hatlarıyla özetler.

Bu belge, Selim Efendi'nin padişaha yazdığı bir dilekçe. Selim Efendi, bu dilekçede kendi hayatını ve çalışmalarını anlatıyor. Selim Efendi, bu dilekçede kendi hayatını ve çalışmalarını anlatıyor.

Bu belgeden hareketle, onun faaliyetlerini şöyle sıralayabiliriz:

- 1- İsmail, Belgrat ve Yergöğü gibi büyük serhat kalelerinden altı tanesinin tamir veya yeni usul üzere yeniden inşası ve resimlerinin çizilmesi.
- 2- "Üstadam" dediği Bonnycastle'ın Öklid Geometrisine ait eserinin "Usul-i Hendese" adıyla 1797'de Türkçeye çevrilmesi.
- 3- Napolyon'un Mısır'ı işgali ve sonrasında İngiliz donanmasının yardımıyla Fransa'nın Mısır'dan çıkartılması hadisesinde resmi bir mektubu Kahire'ye İngiliz donanma kumandanı General Nelson'a götürmek üzere görevlendirilmesi (1801).
- 4- Tersane-i Amire'de inşa edilen Büyük Havuz için İngiltere'den "tulumba-i nariye - Buhar gücüyle çalışan tulumba" satın alınması için İngiltere'ye gönderilmesi ve burada 3 yıl kılması (1801-1803).
- 5- Beykoz Kağıt Fabrikasında kullanılan dibekler yerine Avrupa'da kullanılan çarklardan imal ederek, bir ayda yapılacak işi bir günde yapması.
- 6- Tophane'de kavaid-i hendesiye (Bilimsel yöntemlere) uygun top ve havan dökmesi.

Birçok Avrupalının Müslüman olmadan da devlet hizmetinde istihdam edildiği bir dönemde (yani ekonomik, sosyal veya siyasi herhangi bir sebep olmaksızın) halisane İslamiyeti kabul etmiş, giyiminden günlük hayatına kadar bir Müslüman gibi yaşamış, devletin gizli savaş sırtlarını taşımakla görevlendirilecek kadar güven kazanmış olan Selim Efendi, bu yönü ile o dönemde muhakkak özel bir yere sahiptir. Ancak dilekçesinin sonuna doğru, mağduriyeti konusunda yazdığı ve özellikle 19. yüzyıl başlarında Osmanlı ulemasının önde gelen simalarından Kethüdazade Mehmed Arif Efendi'nin onun için anlattığı kısa bir anekdot, bize madalyonun öbür yüzünü de gösterir.

Menakıb-ı Kethüdazade (Mehmed Arif Efendi) adlı eserde yer alan bir anekdot, o dönemde Osmanlı toplumdaki genel eğilimler hakkında bilgi vermesi bakımında da önemlidir.

Şöyle ki: Demiri Fabrika vasıtasıyla eritip gemi zinciri gibi türlü alat ve eşya-yı hadideyi yapmasını bilir bir İngiliz, Sultan Selim Han-ı Salis merhumun

zamanında İstanbul'a gelir. Rical ve kibarrın konaklarına girer çıkar, kimse mani olmaz, teklifsiz görüşür, konuşur. Bu İngiliz bana bir fabrika yapın İngiltere'deki gibi size eşya-yı hadide yapayım der. Amma bizimkilerin kulaklarına girmez. Bizim o vakitteki kıyafetlerimiz bu İngiliz'in zevkine gider bir gün Müslüman olur. Adını Selim Efendi koyar. Kavuk, sarık, biniş, cebe, mest, pabuç çakşır, uzun entari, beline şal giyinir ve kuşanır. Fakat bundan sonra o giittiği konaklara öyle evvelki gibi doğruca efendinin yanına

gider. Selim Efendi, bu İngilizin Sultan Selim Han'ın altmış beş yaşında olduğunu, Sultan Selim Han'ın altmış beş yaşında olduğunu, Sultan Selim Han'ın altmış beş yaşında olduğunu...

koymazlar, kâhya odasında, kahve ocağında bekletirler. Efendinin işi var derler ve arkasından İngiliz Selim derler. Selim Efendi demezler. Evveliden zatına mahsus bir tevkir (yüceltme) var idi tahkire (hakarete) tahvil (dönüşür) olur. kendisinin muhkir (hakarete uğradığını) olduğunu anladıktan sonra ilim şapkada imiş bende değilmiş benim bu kıyafet hoşuma giittiği için Müslüman oldum ben yine İngiliz'im der. Bir gün kaçır gider. Hâlâ o gidiştir. Eğer o adamı tevkir ve idare edeydik şimdi (1840'lar) büyük büyük muntazam demir fabrikalarımız olurdu. Anı kaybettik ve sair İngilizler Müslüman olduğu için bunun muhkir olduğunu bildirdi (öğrendiler) bundan böyle Müslüman olmazlar anı da kaybettik.

Kethüdazade'nin hayıflandığı bu durumu, başka açıdan değerlendirecek olursak onun aslında Osmanlı'nın Avrupa sanayi ve teknolojisi karşısındaki vaziyetine hayıflandığını da söyleyebiliriz.

İkinci olay:

Mühendishane-i Berri-i Hümayun'da beşinci hocalığı kadar yükselmiş ve matematik öğretmiş olan Masdariyeczade Seyyid Hüseyin Efendi (Öl.1825 civarı) ve bir açığı üçe bölme (Teslis-i zaviye) sorunu

Geometrik Olarak Çözülemeyen Dört Antik Problem

- Delos Problemi
- Küpün Kareleştirilmesi Problemi
- Dairenin Kareleştirilmesi Problemi
- Bir açının Üç Bölünmesi Problemi

Delos Problemi

Verilen bir küpün iki katı hacmini belirleme
 $x^3 = 2 \cdot a^3$
 ya da
 $x = a \sqrt[3]{2}$

denklemini çözerek değerini bulma problemi
 Eratosthenes (İÖ -284 - -192)
 Smyralı (İzmirli) Teon (İS 70-135)

$2V_1 = V_2$

Küpün Kareleştirilmesi Problemi

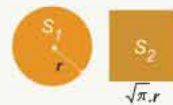
Verilen bir küpün bir kare alanına eşitlenmesi
 $x^2 = a^3$
 ya da
 denklemini çözerek
 $x = a \sqrt[3]{a}$
 değerini bulma problemi

$V = S$

Dairenin Kareleştirilmesi Problemi

Verilen bir daire alanının bir kare alanına eşitlenmesi
 $x^2 = \pi \cdot r^2$
 yada
 $x = \sqrt{\pi} \cdot r$
 değerini bulma problemi

$S_1 = S_2$